

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Halina Kuryło (sprawozdawca)

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania M. E.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanej D. C.

o zwrot zasiłku chorobowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 grudnia 2010 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 16 sierpnia 2010 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2010 r. odrzucił skargę kasacyjną M. E. od wyroku tego Sądu z dnia 16 sierpnia 2009 r. i oddalił wniosek o wstrzymanie jego wykonalności.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 17 kwietnia 2003 r. odmówił D. C. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 29 października 2002 r., zaś decyzją z dnia 14 maja 2003 r. odmówił jej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 3 kwietnia 2003

r. do 23 lipca 2003 r. i wreszcie decyzją z dnia 8 sierpnia 2003 r. odmówił jej prawa do zasiłku wychowawczego za okres od 24 lipca 2003 r. do 23 lipca 2005 r. Decyzją z dnia 17 kwietnia 2003 r. organ rentowy zażądał od płatnika M. E. zwrotu wypłaconego zasiłku chorobowego dla D. C. za okres od 29 października 2002 r. do 17 marca 2003 r. w kwocie 3.201,16 złotych wraz z ustawowymi odsetkami w kwocie 116,93 złotych. Odwołania ubezpieczonej i płatnika od powyższych decyzji zostały połączone do wspólnego rozpoznania. Na rozprawie w dniu 24 lutego 2010 r. pełnomocnik odwołujących cofnęła odwołania i zrzekła się roszczeń odnośnie do decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 kwietnia, 14 maja i 8 sierpnia 2003 r., odmawiających D. C. prawa do zasiłku chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego. W tej sytuacji postanowieniem Sądu pierwszej instancji z dnia 24 lutego 2010 r. umorzono postępowanie w tym zakresie. Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 4 marca 2010 r. oddalił odwołanie płatnika M. E. i zasądził od odwołującego na rzecz organu rentowego kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 czerwca 2010 r. oddalił apelację płatnika od orzeczenia pierwszoinstancyjnego i zasądził od apelującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Wyrok ten został zaskarżony skargą kasacyjną płatnika. Skarżący wniósł jednocześnie o wstrzymanie wykonalności orzeczenia, gdyż w przeciwnym razie „sensowność wniesienia skargi kasacyjnej w celu merytorycznego rozstrzygnięcia zawartej w niej kwestii prawnej będzie w praktyce pozbawiona sensu”.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, skoro podana przez skarżącego wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 3.201,16 złotych i jest niższa od kwoty 10.000 złotych, skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w świetle art. 398²§1 k.p.c. i podlega odrzuceniu z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c. Konsekwencją odrzucenia skargi kasacyjnej jest zaś oddalenie wniosku o wstrzymanie wykonalności wyroku w trybie art. 388 § 1 k.p.c.

Od powyższego postanowienia płatnik wniósł zażalenie, domagając się uchylenia orzeczenia. W ocenie żalącego niniejsza sprawa jest w istocie sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i nie ma typowo majątkowego

charakteru. W myśl art. 398² § 1 k.p.c. dopuszczalność skargi kasacyjnej od wyroku drugoinstancyjnego nie jest więc uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przytoczenia treści art. 398¹ § 1 k.p.c., z którego wynika, że skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku kończącego postępowanie w sprawie. W art. 398² § 1 k.p.c. wymieniono przy tym kategorie spraw, w których nie jest możliwe wniesienie tegoż środka odwoławczego. Ogólną zasadą jest, że w sprawach o prawa majątkowe dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, którą dla spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - w wyłączeniu spraw o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego - określono na kwotę nie niższą od 10.000 złotych. Przepis art. 476 § 2 i 3 k.p.c. wyjaśnia ustawowe pojęcie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, stanowiąc w § 2 pkt 1, iż należą do nich między innymi sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących ubezpieczeń społecznych. Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest zatem w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSPAPIUS 2000 nr 15, poz. 601), a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2006 r., II UZ 1/06, niepublikowane).

Warto podkreślić, że do określenia wartości przedmiotu zaskarżenia stosuje się przepisy o wartości przedmiotu sporu. Obowiązuje przy tym zasada, iż wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie może być wyższa od wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym.

Przedmiot zaskarżenia nie jest bowiem samodzielny, lecz stanowi pochodną przedmiotu sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2001 r., II UKN 249/00, LEX nr 551037 i z dnia 22 kwietnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP wkł. 2002, nr 17, poz.7).

Według utrwalonego w judykaturze poglądu, sąd drugiej instancji, do którego wniesiono skargę kasacyjną, jest zobowiązany do kontroli jej dopuszczalności, z związku z czym może z urzędu sprawdzić podaną wartość przedmiotu zaskarżenia stosownie do art. 25 § 1 w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98, OSNP 1999, nr 8, poz. 291; z dnia 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01, LexPolonica nr 394248 i z dnia 29 listopada 2007 r., II UZ 37/07, OSNP 2009, nr 1 – 2, poz. 30).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy przypomnieć, że w przedmiotowym przypadku postępowanie sądowe zostało zainicjowane odwołaniami ubezpieczonej D. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału z dnia 17 kwietnia, 14 maja i 8 sierpnia 2003 r., odmawiających jej prawa do zasiłków chorobowego, macierzyńskiego i wychowawczego oraz odwołaniem płatnika M. E. od decyzji tegoż Oddziału ZUS z dnia 17 kwietnia 2003 r., zobowiązującej go do zwrotu nienależnie wypłaconego na rzecz ubezpieczonej zasiłku chorobowego za okres od 20 października 2002 r. do 17 marca 2003 r. Żadna z zaskarżonych decyzji nie dotyczyła kwestii podlegania D. C. ubezpieczeniom społecznym, gdyż to zagadnienie było objęte odrębną decyzją organu rentowego z dnia 16 kwietnia 2003 r., którą ustalono niepodleganie wnioskodawczyni owym ubezpieczeniom od 26 sierpnia 2002 r. Odwołanie ubezpieczonej od powyższej decyzji zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 kwietnia 2006 r., zaś odwołanie płatnika – prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 2 lipca 2008r. Skoro zatem kwestia objęcia D. C. ubezpieczeniami społecznymi nie była przedmiotem decyzji, od których odwołania zapoczątkowały niniejszy proces sądowy, nie mogła być ona przedmiotem sporu ani przedmiotem zaskarżania wyroków zapadłych w wyniku rozpoznania odwołań. Przedmiotem sporu w sprawach z odwołania od decyzji organu rentowego dotyczących odmowy prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i obowiązku zwrotu nienależnie

wypłaconych z tego tytułu kwot, nie jest podleganie wnioskodawcy ubezpieczeniom społecznym, jeśli ta ostatnia kwestia była objęta odrębną decyzją zaskarżoną do sądu i prawomocnie rozstrzygnięta. Dopuszczalność skargi kasacyjnej w tych sprawach zależy więc od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Wspomniane wyżej decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiące konsekwencję stwierdzenia przez organ rentowy niepodlegania D. C. ubezpieczeniom społecznym, regulują problematykę praw majątkowych, tj. prawa wnioskodawczyni do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i obowiązku zwrotu przez płatnika nienależnie wypłaconego zasiłku chorobowego. Wartość tychże praw majątkowych wyznacza więc wartość przedmiotu sporu w niniejszym procesie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2001r. II UKN 639/00, LEX nr 551033 i z dnia 9 kwietnia 2001r. II UZ 19/01, PPIPS 2003 nr 2, s. 71). Wobec cofnięcia odwołań i zrzeczenia się roszczeń przez wnioskodawczynię oraz umorzenia przez Sąd Rejonowy postępowania w tym zakresie, przedmiotem dalszego sporu i rozstrzygnięcia Sądów obydwu instancji pozostawało odwołanie M. E. od decyzji Oddziału ZUS dotyczącej zwrotu niesłusznie zrealizowanego świadczenia chorobowego. Żądana przez organ rentowy kwota 3.201,16 złotych stanowi zatem wartość przedmiotu sporu oraz zaskarżania apelacyjnego i kasacyjnego. Skoro jest ona niższa od 10.000 złotych, skarga kasacyjna – jako niedopuszczalna w świetle art. 398² § 1 k.p.c. – podlega z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Wobec prawidłowości zaskarżonego postanowienia, Sąd Najwyższy stosownie do art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekła jak w sentencji.